

n. pr. samo Taineova naturalistična metoda, saj se duševnost s svojo nepreračunljivo in neizmerljivo «brezzakonitostjo» nenehoma bori z determinirano telesnostjo in čudjo.

Če bi smel vsaj ognjeviti hvali, ki je bila že zapisana o Mauroisevem «Byronu», pristaviti skromen piskerček svojega okusa, bi za zaključek pripomnil, da mi je bila ta knjiga med precejšnjo kopico prečitanega papirja največje letošnje knjižno doživetje.

B. Borko.

Tridesetletnica smrti Friedricha Nietzscheja. Letos (25. avgusta) se je naveličano vršilo trideset let, kar je umrl v Weimarju Friedrich Nietzsche, čigar duh je že deset let pred telesno smrtjo onemoglo klonil pred uničujočo voljo prirode. Tridesetletnica smrti ni vzbudila samo spominov na Nietzschejevo osebnost in nje prometejsko usodo, marveč je tudi oživila in še bolj razširila njegovo delo. Med svetovno vojno so Francozi in Angleži govorili o Nietzscheju kot penatu nemških strelskih jarkov; v službeni propagandi se je češče pojavljal Nietzschejev «nadčlovek». Znano je, da je «Feldausgabe» knjige «Also sprach Zarathustra» šla v stotisočih med vojaštvo. Nemara korenini že tu spor za Nietzscheja, ki vznemirja njegove častilce v Nemčiji in ki se je v zadnjih letih pojavil v obliki spora za Nietzschejev arhiv v Weimarju. Že davno prej so nekateri krivo tolmačili Nietzschejevo miselnost in so tega brezobzirnega kritika meščanske morale in ideologije angažirali za politične namene. (Podobno se je zgodilo našemu Ivanu Cankarju, ki so ga v letu Gospodovem 1930. proglasili za rodoljuba doline šentflorjanske.) Odtod tudi angažiranje Nietzscheja za smotre nemškega militarizma v svetovni vojni. Povojne borbe med levico in desnico so se morale nujno dotakniti tudi vprašanja, kaj je z Nietzschejem, ali: čigav je? Prisvajali so si ga levičarji in desničarji; njegove ideje so delno vplivale na miselnost italijanskega fašizma, zlasti pa so — zopet krivo umevane — oplodile mlade nemške desničarske pokrete, kakor so narodni socialisti. Levičarji so s polno pravico opozarjali na Nietzscheja kot odločnega defetista malomeščanskega sistema in kot bojevnika za človeka bodočnosti, ki vstaja iz proletarskih slojev. Spor pa se je tolikanj napihnil zaradi tega, ker je Nietzschejeva ostalina v Weimarju bila v upravi izrazitih desničarjev, predvsem filozofove sestre gospe Foersterjeve. Ta uprava ni samo onemogočala vsako novo izdajo Nietzschejevih del, marveč tudi ni hotela objaviti vse ostaline in drugega zanimivega gradiva, ki bi postavilo Nietzscheja v ostrejšo luč. V Weimarju so si smotrno prizadevali, da bi kar moči zakrili prave Nietzschejeve religiozne in politične nazore in mu tudi za bodočnost naredili gloriozno malika nemških strelskih jarkov.

Sedaj se spor za Nietzschejev weimarski arhiv bliža koncu. S 1. januarjem prihodnjega leta postanejo Nietzschejevi spisi prosti. Zaradi tega so se nekatera založništva že zdaj podvzela, da pripravijo nove in cenene izdaje, tako da bo Nietzsche šele postal prava posest nemškega naroda. Z novimi izdajami stoprv prihaja nietzschejanski val; bodočnost bo pokazala, koliko pozitivnega bo obrodil. Znano leipziško založništvo Kröner je izdalo Nietzschejevo zbrano delo v redakciji Nietzschejevega arhiva (20 zvezkov), dalje priročno izdajo v šestih zvezkih v redakciji A. Bäumlerja, izbor iz Nietzscheja v dveh lepih in cenenih knjigah in naposled večino posameznih del v žepni izdaji in po zelo nizki ceni. Še cenejšo izdajo Nietzscheja je napovedala za prihodnje leto znana Reclamova Univerzalna knjižnica. Obilno poganja tudi bibliografija o Nietzscheju.

B. B.

Urednikov «imprimatur» dne 22. novembra 1930.